

ΤΗΣ ΜΑΡΝΥΣ ΠΑΠΑΜΑΤΘΑΙΟΥ

Μια εκπαιδευτική μεταρρύθμιση θα έπρεπε να αρχίσει από τη διδασκαλία της μητρικής μας γλώσσας, λέει ο καθηγητής Γλωσσολογίας, πρώην πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών, Γιώργος Μπαμπινιώτης. Ο καθηγητής επαναφέρει στη συζήτησή του με «ΤΑ ΝΕΑ» την ανάγκη καθιέρωσης «πιστοποιητικού ψυχοπαιδαγωγικής επάρκειας» για όσους καλούνται να διδάξουν στην εκπαίδευση, ως «μια ουσιαστική παρέμβαση που θα βελτίωνε σημαντικά την ποιότητά της και θα έλυσε προβλήματα της παιδείας μας όπως τα συζητούμε σήμερα».

Και εφόσον αναφέρεται σε θέματα παιδείας, δεν μπορεί να μην αναφερθεί στη λέξη που μονοπωλεί αυτές τις ημέρες το ενδιαφέρον: αξιολόγηση. «Η αξιολόγηση, ατομική και συλλογική (της σχολικής μονάδας), πρέπει να υπάρχει. Προσοχή όμως, να υπάρχει παράλληλα προς εξασφαλισμένη σωστή κατάρτιση, προς συνεχή δυνατότητα επιμόρφωσης και με συνεχή στήριξη του εκπαιδευτικού στο έργο του. Ανεπαρκώς καταρτισμένος, ανεπιμόρφωτος και ανυποστήρικτος εκπαιδευτικός θα αξιολογηθεί όχι δίκαια, όχι βελτιωτικά και όχι αποτελεσματικά. Δεν ψάχνουμε στην εκπαίδευση για «ευκαιρίες τιμωρίας» και εκφοβισμού του δασκάλου, αλλά για υποβοήθηση της ποιοτικής αναβάθμισης του έργου του. Για μια παιδεία ουσίας

και ποιότητας που δεν κατακτάται χωρίς ουσιαστικές παρεμβάσεις στο σύστημα» αναφέρει χαρακτηριστικά.

Ωστόσο, ο γρίφος παραμένει: το μάθημα της Νεοελληνικής Γλώσσας αποτελεί ένα από τα κρίσιμα μαθήματα των Πανελλαδικών Εξετάσεων με τους λιγότερους αριστούχους ετησίως. Ποια είναι η λύση; Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών ή μια νέα μεταρρύθμιση; Ο Γιώργος Μπαμπινιώτης απαντάει «και τα δύο».

«Στις συνεχείς μεταρρυθμίσεις στο εκπαιδευτικό μας σύστημα “η μεταρρύθμιση που δεν έγινε” (για να δανειστώ εδώ απλά τον τίτλο του βιβλίου του Αλέξη Δημαρά) είναι μια γενναία μεταρρύθμιση στη διδασκαλία της γλώσσας μας, από το νηπιαγωγείο και το δημοτικό μέχρι το γυμνάσιο και το λύκειο» λέει μιλώντας στα «ΝΕΑ». Αυτές τις ημέρες, μάλιστα, κυκλοφορεί στο εμπόριο η νέα του εκδοτική δουλειά, η «Σύγχρονη Σχολική Γραμματική για όλους», την οποία και προτείνει ως ένα εκπαιδευτικό «βοήθημα» για

να κατανοήσουμε τους θεμέλιους λίθους της γλώσσας μας.

ΟΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ.

«Αν ληφθεί υπ’ όψιν ότι η μητρική γλώσσα κατακτάται στα βασικά συστατικά της μέχρι τα 12 χρόνια ηλικίας του παιδιού, δηλ. μέχρι το τέλος του δημοτικού, και καλλιεργείται, εμπλουτίζεται, “σμιλεύεται” με εμβάθυνση στον μηχανισμό της γλώσσας (γραμματική και σύνταξη) στα επόμενα έξι χρόνια του γυμνασίου - λυκείου, καταλαβαίνουμε πόσο σημαντική είναι η σχολική εκμάθηση της γλώσσας στα 14 χρόνια που βρίσκονται οι μαθητές στην εκπαίδευση (2 προσχολική εκπαίδευση, 6 πρωτοβάθμια εκπαίδευση και 6 δευτεροβάθμια εκπαίδευση). Η πράξη, ωστόσο, στη χώρα μας έχει δείξει ότι η γλωσσική εκπαίδευση των μαθητών μας για 12 (ή και 14) χρόνια δεν είναι η αναμενόμενη. Οι μαθητές μας δυσκολεύονται στη σύνταξη και κατανόηση κειμένων· δυσκολεύονται στη χρήση γραμματι-

Αυτές τις ημέρες κυκλοφορεί η νέα εκδοτική δουλειά του Γιώργου Μπαμπινιώτη, η «Σύγχρονη Σχολική Γραμματική για όλους», την οποία και προτείνει ως ένα εκπαιδευτικό «βοήθημα» για να κατανοήσουμε τους θεμέλιους λίθους της γλώσσας μας

κών τύπων και συντακτικών δομών· δυσκολεύονται στην ορθή γραφή των λέξεων· δυσκολεύονται γενικά να εκφραστούν με επάρκεια και κάποια ποιότητα στον προφορικό και τον γραπτό τους λόγο με αξιοποίηση του πλούσιου λεξιλογίου της γλώσσας μας. Αρα στον καίριο χώρο της γλωσσικής εκπαίδευσης των μαθητών υπάρχει μείζον πρόβλημα» συνεχίζει ο Γιώργος Μπαμπινιώτης.

Και αναφέρει ότι στόχος είναι οι μαθητές να αγαπήσουν τη γλώσσα τους ως πορεία προς την ελευθερία της έκφρασης και της σκέψης.

ΤΟ «ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ» ΤΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ.

Ο Γιώργος Μπαμπινιώτης μιλώντας

για τη γλώσσα επιμένει για τη σχέση της με τη σκέψη και κάνει λόγο για το «λογισμικό της γλώσσας». «Πράγματι επιμένω πολύ σε αυτήν τη σχέση, την οποία θεωρώ καθοριστική για την κατανόηση της λειτουργίας της γλώσσας, που δεν υπάρχει ως μια οντότητα ασύνδετη προς τη νόσή μας» δηλώνει σχετικά. «Η γλώσσα υπηρετεί τη σκέψη μας. Γι’ αυτό υπάρχει και αυτήν εκφράζει. Μιλώ για το “λογισμικό της γλώσσας” που αντιστοιχεί στο “λογισμικό του νου”. Στον νου μας έχουμε ένα σύνολο εννοιών για τον κόσμο μας, το “εννοιολόγιο”. Αυτό στο λογισμικό της γλώσσας δηλώνεται από το “λεξιλόγιο”. Οι “νοητικές κατηγορίες”, οι ενέργειες, οι πράξεις, τα πρόσωπα, τα πράγματα, ο χρόνος, ο χώρος, ο τρόπος, η αιτία κ.λπ., στη γλώσσα δηλώνονται με τις “γραμματικές κατηγορίες”, με τη γραμματική. Τα γνωστά “μέρη του λόγου” (οι ενέργειες - πράξεις δηλώνονται με ρήματα, τα πρόσωπα και πράγματα με τα ουσιαστικά, οι χαρακτηρισμοί με επίθετα, χρόνος, χώρος κ.τ.δ. με επιρρήματα, προθέσεις, συνδέσμους κ.λπ.). Τέλος, οι “νοηματικές συνάψεις”, τα νοήματα που συγκροτούμε με έννοιες, δηλώνονται στη γλώσσα με προτάσεις, δηλώνονται από τη σύνταξη. Επομένως το “λογισμικό της γλώσσας” είναι το λεξιλόγιο, η γραμματική και η σύνταξη».

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ.

«Όλα στην επικοινωνία μας κτίζονται γύρω από τον κορμό της επικοινωνίας μας που είναι το ρήμα, οι ενέργειες, οι πράξεις, οι καταστάσεις. Τα ουσιαστικά εξειδικεύουν τις πληροφορίες του ρήματος. Και όλα τα άλλα μέρη του λόγου εξειδικεύουν τα ουσιαστικά και το ρήμα. Ετσι πρέπει να οικοδομηθεί η γνώση και η διδασκαλία της γλώσσας, ώστε να προσελκύσει το ενδιαφέρον των μαθητών και να ανεβάσει την ποιότητα και το περιεχόμενο διδασκαλίας της γλώσσας κατεξοχήν στο σχολείο. Ετσι η γραμματική και η σύνταξη από “σκολαστικά”, συχνά απωθητικά αντικείμενα, μπορούν να γίνουν πεδίο ουσιαστικής γνώσης και πνευματικής απόλαυσης» λέει σχετικά.

Είναι όμως κατάλληλα επιμορφωμένοι οι εκπαιδευτικοί των σχολείων μας γι’ αυτή την εκπαιδευτική «αποστολή»; «Θα έλεγα ότι με ευθύνη των πανεπιστημίων και των εκπαιδευτικών τμημάτων δεν είναι όσο θα έπρεπε καταρτισμένοι για το έργο που επιτελούν στα σχολεία. Αλλά ικανότες και γνώσεις έχουν αναμφισβήτητα και με κατάλληλη ταχεία ενημερωτική επιμόρφωση μπορούν να διδάξουν τον μηχανισμό της γλώσσας με τον προτεινόμενο τρόπο».

Την ανάγκη να οικοδομηθούν η γνώση και η διδασκαλία της γλώσσας έτσι ώστε να προσελκύσει το ενδιαφέρον των μαθητών τονίζει μιλώντας στα «ΝΕΑ» ο καθηγητής Γιώργος Μπαμπινιώτης

Ναι στην αξιολόγηση των εκπαιδευτικών

Ο καθηγητής Γλωσσολογίας και πρώην πρύτανης του Πανεπιστημίου Αθηνών Γιώργος Μπαμπινιώτης μιλάει στα «ΝΕΑ» και αναδεικνύει τα σημαντικότερα προβλήματα της παιδείας στην Ελλάδα